

Т. Ю. Григор'єва

м. Житомир

ВИЗНАЧЕННЯ ХАРАКТЕРИСТИК ДОРΟΣЛОГО СЛУХАЧА ЯК ОСНОВНИЙ ПРИНЦИП НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДОРΟΣЛИХ

Зміст професійної підготовки включає різні підходи до навчання дорослих, що передбачає реалізацію основних принципів, уміння будувати процес навчання визначивши специфічні особливості, які ґрунтуються на характеристиках конкретної аудиторії слухачів. Уміння визначати специфічні принципи навчання дорослих формуються у викладачів на основі підходу розробленого А. Роджерсом і Д. Брандежем [2; 1].

Згідно даного підходу викладачі дорослих студентів повинні мати уяву про визначальні характеристики, на основі яких будується процес навчання слухачів відповідної вікової групи: фізіологічні характеристики, самооцінка й усвідомлення, емоційний стан, прогностичні можливості, врахування досвіду, група часових меж, система мотивацій, парадоксальність, стиль навчання і характеристика здібностей, черговість змін і етапів розвитку. Охарактеризуємо кожну групу визначальних характеристик. Так, фізіологічні характеристики визначаються тим, що: дорослі навчаються краще за умови задовільного стану здоров'я, урівноваженого стану спокою без перебування у депресії; слухачі з хорошим зором і слухом навчаються краще, але навчальне середовище може компенсувати незначні порушення; навчання не є продуктивним, якщо учасники навчального процесу перебувають під суворим тиском фактору часу; вони краще навчаються, коли можуть встановити свій власний темп або швидкість у навчанні, тобто за умови, коли обмеження в часі зведені до мінімуму.

Наступна група характеристик пов'язана з самооцінкою й усвідомленням власної "дорослості", що передбачає необхідність включення в розроблення навчальних завдань, які відповідають самооцінці; визначення навчання як складової свого життя поряд з роботою і сім'єю, що полегшує включення у навчальний процес і

підвищення рівня знань; забезпечення довірливого ставлення один до одного, у якому можливі позитивні міжособистісні стосунки як з викладачем, так і з іншими членами групи.

Сприятливий емоційний стан дорослого, що навчається визначається наступними характеристиками: наявністю стимулу, зацікавленості і мотивації, що досягають оптимального рівня завдяки внутрішнім і зовнішнім засобам навчання; подолання стресогенності навчальної діяльності; забезпеченням високого рівня продуктивності завдяки вмінням засвоювати інформацію з численних джерел; суб'єктивний досвід та використання невербальних методів комунікації.

Прогностичні характеристики визначаються тим, що дорослі навчаються краще, якщо досвід навчання сприяє подальшому формуванню особистості, її професійному розвитку.

Урахування досвіду ґрунтується на ствердженні, що навчальний матеріал співвідноситься з досвідом професійної діяльності; викладач має використовувати досвід слухачів як активний компонент, що сприяє ефективності навчального процесу.

Часові межі навчального процесу передбачають врахування того, що навчання дорослих ґрунтується на актуальних проблемах сьогодення; дорослі слухачі мають тенденцію навчатися швидко і продовжувати жити; вони неохоче беруть участь у практичній діяльності, яка не має безпосереднього та прагматичного застосування у їхньому реальному житті.

Мотиваційна характеристика студентів пов'язана з тим, що дорослі, які не відчують задоволення своїх потреб і умов упродовж життя, більш схильні до виявлення страху і потребують більшої підтримки, уваги й допомоги від учителя для висвітлення та визначення своїх намірів і цілей; успіх і задоволення стимулюють процес вивчення і мотиви для подальшого навчання.

Ідея парадоксальності освіти дорослих полягає у необхідності подолання неоднозначної суперечливості ситуації, що поєднує динаміку й стабільність, залежність і самостійність. У таких ситуаціях дорослому студенту потрібно вміти ставати запитання і

давати відповідь, встановлювати проблему й знаходити шляхи вирішення, що передбачає відверте ставлення до нової інформації, готовність приймати рішення або досягати експериментального завершення; дорослий слухач може поставитися до невизначеності й нестабільності з обуренням і самозахистом.

Група стилів навчання й здібностей зосереджуються на тому, що кожний дорослий слухач має власний навчальний і пізнавальний стиль та індивідуальні розумові здібності; викладач, що навчає дорослих, повинен володіти власними стилями навчання і передбачати їхній вплив на навчальний процес; крім цього, він має бути готовим навчати у відповідності з навчальними та пізнавальними стилями слухачів.

Група черговості змін і етапів розвитку окреслюють необхідністю врахування поступовості фізіологічних, емоційних та психологічних змін дорослого, що, як правило, призводить до очевидного зростання і розвитку [1].

Методика оволодіння умінями структурувати навчальний процес відповідно до вищезазначених груп буде ефективна якщо викладач керується принципами, які реалізує в процесі викладання [2, с. 51]. Його ставлення до матеріалу, процесу навчання і слухачів, його слова і дії повинні відповідати керівній ідеї. Викладач повинен знати, що всі його розумні слова через короткий час будуть забуті. У пам'яті залишаться лише його ставлення і поведінка, яка за умови заохочення до набуття нових знань та навичок забезпечить ефективність процесу навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Brundage, Donald H., Mackeracher, Dorothy. Adult learning principles and their application to program planning / Donald H. Brundage, Dorothy Mackeracher. – Toronto : Min. of education, cop. 1980. – VIII. – 126 p.
2. Rogers A. Teaching Adults / A. Rogers. – Open Univ. Press, 2002. – 293 p.